

Všechny cesty vedou do Říma

„Jsme jako olivy. Teprve když jsme drceni, vydáváme ze sebe to nejlepší.“ – Bohumil Hrabal

Hodonín / 18. říjen 2014

5

STOJÍM MEZI HOLUBY na ospalém hodonínském nádraží s groteskně přerostlým kolem. Ve skle dveří vidím cizího člověka s vyholenou hlavou, uvnitř které se skrývám Já – ten malý kousek, co ze mě zbyl, ten malý doutnající plamínek mojí temné etapy, který doufá, že za rohem najde východ z Minotaurova labyrintu. Spal jsem jenom dvě hodiny, ani jsem se nenasnídal, zmateně jsem zabalil tašku s oblečením a s hlavou, ve které chrastily střepy včerejšího večera, jsem poprvé šlápl do pedálů, vstříc Slunci, které už bylo vysoko na obloze a lákalo mě na zářivý, bílý Jih.

Vůbec se to nepodobá mým předchozím cestám, netěším se tak, jako jsem se vždycky těšival, nevidím se ještě v dalekých krajinách, snad se mi možná ani nechce, když si představím všechen ten *diskomfort*, který mě na cestě čeká, ale vím, že musím pryč. Moje vnitřnosti se celý poslední měsíc neklidně převalovaly, srdce mi zběsile tlouklo a celý jsem uvnitř pěníl – bylo jasné, že do svého současného světa dál nepatřím, byl jsem jako ukotvená loď, jejíž motory už dávno jedou na plné obrátky, a s lany

napjatými k prasknutí jsem se hrnul do nových dalek, do prázdnoty, kde budu konečně moct psát a o všem přemýšlet.

Když se tahle loď konečně utrhla, někdy po deváté ráno osmnáctého října, nestihla ani zatroubit. Jedu rychle, skoro třicet kilometrů v hodině, a až daleko za Hodonínem si uvědomím, že jsem se v tom všem vzruchu ani pořádně s nikým nerozloučil. Možná bude trvat ještě dlouhou dobu, než se do téhle díry vrátím, a možná už některé z těch, kteří se mnou stáli onoho ospalého sobotního rána na nádraží, nikdy neuvidím. Je mi z toho smutno. Zlobím se na sebe, že jediné, na co jsem myslel, bylo už konečně vyrazit, zlobím se, že jsem neřekl všechno, co mělo být řečeno, mám na sebe i kus prozaické zlosti za to, že jsem ignoroval dnešní snídani – skoro nevěřím, že z tohoto chaosu kolem a v mojí hlavě může vzejít tak dlouhá cesta, jakou jsem si naplánoval...

6

KDYŽ JSEM ODJEL Z BRATISLAVY, kde jsem ještě spal v komfortu s teplou vodou, jídlem a internetem u sestry mé macechy, cítil jsem se jako dítě, kterému rodiče náhle oddělali z kola boční pomocná kolečka, a nesměle jsem vrávoral vstříc rakouské hranici. A stejně jako to dítě jsem ještě necítil nadšení z toho, že jedu – byl jsem spíš vystrašený, že můžu kdykoliv spadnout, a s vykulenýma očima jsem přemítal, co nadcházející rok (bez koleček) přinese.

Moje první noc „v divočině“ ke mně naštěstí byla shovívavá. Na spaní jsem si vybral úžasné místo v ptačí rezervaci na břehu Neziderského jezera: silueta mého nového stanu se rýsuje ve večerních červácích nad jezerem, z boku mě chrání potok a z druhé strany zeď z rákosí. Blaženě si s rukama za hlavou lehám do svého nového domova, nad hlavou křižují oblohu mezi Vídní a Bratislavou letadla plná uspěchaných lidí, ale já si jen tak ležím, v úplně jiném vesmíru, potok tlumeně zurčí a ukolébává mě ke spánku, všude kolem skřehotají ptáci a někde v dálce mizí zvuk posledního neúnavného traktoru...

TÍM MOJE IDYLA SKONČILA. V osm večer klepe na stan Podzim svými miliony deštivých prstů a testuje tak moje odhodlání. Přichází první studená noc a po ní ubrečené ráno. Ve vlhku a zimě se v pološeru dostávám do Maďarska. Stmívá se rychle a moje vlhké, studené nohy mi přivolávají ten nepříjemný pocit neukotvenosti, pocit člověka bez domova, který by si tak moc přál kousek teplého suchého místa na spaní, ale žádné takové nemá.

V sedm večer už je venku tma jako v pytli, a tak narychlo uléhám do rozbahněného pole u vesnice Felsőnyírvánimajor. Zlověstné ticho v opuštěném poli pak narušuje hluboké chrochtání – pro klid duše vytahuju svoji nikaragujskou mačetu; docela si přeju déšť, který by mi svým uklidňujícím klepotáním přinesl vytožený spánek. Zapomínám, že síla myšlenky dokáže posouvat kontinenty: před devátou večer se vyděšeně budím někde uprostřed Niagarských vodopádů – na stan zvenku chrstají proudy a provazy vody a vítr se snaží roztrhat ten kousek textile, co mě před venkovním infernem chrání. Pod sebou cítím, jak se pole mění v močál a stan klesá do sílící vrstvy bahna. S vytřeštěnými očima a zkamenělým tělem trnu, jestli moje úzkostlivě příkolíkováná bublina tuhle zkoušku dospělosti vzdá. Vyčerpáním usínám kolem druhé ráno, ale ve čtyři mě budí nová strofa té osudové symfonie hromů a blesků, které štípají inkoustově temnou oblohu nad Panonií jako rozlícený dřevorubec.

Svítání se courá ruku v ruce se slimáky, hledajícími v temnotě můj stan, a není tím vysvobozením, které jsem si přál. Stan plave deset čísel ve vodě, půlka řídítek od kola je zaražená v bahně, pořád silně prší a obloha smutně konstatuje, že to s ní dnes už lepší nebude. Tři metry za mým tábořištěm se vytvořilo obrovské jezero a z druhé strany mě jeho odtok odřízl od cesty, po které jsem přišel. V lepivém, jílovitém bahně tlačím vzpouzející se kolo asi kilometr, než najdu vhodné místo na brod (jak si alespoň myslím), ale po prvním kroku mi noha mizí do půli lýtka pod hladinou. Mýtus nepromokavých bot je samozřejmě ten tam a moje další kroky doprovází

poraženecké čvachtání. Než se vrátím na cestu, ze které jsem večer sjel, už necítím nohy.

Den je melancholický a ponurý, omšelé vesnice v kraji Örség nedbají pracovní středy a nabízejí mi jen vyprázdněné ulice; skřehotání mokrého řetězu doprovází uťáplé kokrhání vyhublých kohoutů v předzahrádkách zašedlých domků. Hektary a hektary polí zmizely po včerejší noci pod kalnou hladinou dešťové vody a jen vycpaní strašáci ze svých pustých ostrovů sledují zoufalýma namalovanýma očima moji snahu projet zaplavenými silnicemi do Slovinska.

NOCI A HLAVNĚ RÁNA JSOU UŽ V HORÁCH MRAZIVÉ. Displej teploměru přiřadil mé poslední noci ve Slovinsku nezáviděníhodné dva stupně pod nulou. Ačkoliv nepršelo, stan je celý mokrý: na stěnách přes noc kondenzovala pára z mého dechu, který se marně snažil přeměnit prostor pod plachetkou na útulné místo k přenocování. Abych se mohl aspoň převléct, rozpaluju vařič, nedbaje všudypřítomných nášivek s přeškrtnutým plamínkem, jelikož zima vládne mocnějším imperativem než požární bezpečnost. Když se odhodlám všechno zabalit a vykouknu ze své kapsle do skutečného světa, zjišťuju, že zmizel ve chřtánu hladové, husté mlhy. Stoupám pak osm set výškových metrů k průsmyku u městečka Col beztvarym světem, po silnici, která pět metrů přede mnou i za mnou přestává existovat. Není nic, jen já, moje kolo, pár stromů a občasné vzteklé štekání odněkud za bílou oponou.

Přemýšlím, kde bude dnes večer Ona. Třeba jsem už velice blízko, třeba se z té mléčné kaše vynoří Její napřažená ruka, třeba v lesní ozvěně zašumí Její hlas – na těch několika metrech čtverečních, které jsou nyní celým světem, je přece možné úplně všechno; stačí jen počkat, co se objeví za dalším stromem...

IX

OBJEVILA SE ITÁLIE. Slunečná, nafintěná Itálie, do které jsem se tolik těšil! Vklouzl jsem do ní okouzlejším sešupem z vesničky Podkraj a skrz bránu v Gorizii jsem vjel do země Fiatů, Sofie Loren, fotbalu a červeného vína. V rovinaté nížině jsem pod pevně přibitým Sluncem sledoval přímku silnice do kraje Veneto a jen mlhavý opar hrdých hor na severu mi taktně připomínal, jak lehce jsem se zbavil Alp, zapřísáhlého tajnůstkáře, odvěké bariéry, která před námi severany skrývá krásy Jihu.

X

DALŠÍ TÝDEN jsem protlačil kolo Benátkami a strávil víkend ve Florencii. Do Říma jsou to teď už jen dva dny cesty. Ráno dvakrát balím a pak zase vytahuju spacák, podle toho, jak moc zrovna prší, ale potom už chvíli neslyším kapky a jdu do akce: prosím nebesa alespoň o deset minut času na sklizení stanu; skoro se mi to povede – kolíky mám téměř sbalené a šňůry smotané, brašny venku u kola, stačí jen složit tyčky, ale pak začne foukat posměšný, otravný vítr. Když potom zesílí, už to není legrace, ze stanu se stává plachta a ze mě chatrný stěžeň, stan letí pět metrů, než ho chytím, a ztrácím při tom poslední nesbalený kolík, tropiko se v zápalu boje se živly obrací naruby a to už ho kropí nový déšť. Další voda crčí z nedalekých keřů, otřásajících se v silném větru, a já hořce lituju, že jsem nezůstal v teplém spacáku; všechno je ale mokré, a tak musím jet. Dešťové kapky, opilé svou vlastní velikostí, mě po cestě z kopce dolů na státní silnici číslo dva bodají do očí a do tváře, zvlhlé brzdové špalky se i přes vlhko a zimu odmítají přitulit k ráfku, a tak přestože držím páčky naplno, zrychluju v kluzkých serpentínách až k šedesátce.

Odhodlaně jedu dál (kdybych se zastavil, asi bych zmrzl) a hrdinně moknu na cestě vstříc představě, že přijedu někam do tepla. Snad že přes

Ďáblou planinu, která už je jen dvacet kilometrů daleko, dorazím k moři a všechno bude oukej. Jenže kvůli spadlému mostu musím z hlavní silnice odbočit znovu do naježených kopců, směrem na Radicofani, což znamená zbytečných třináct kilometrů, navíc přes největší kopec široko daleko. Jedu krokem, fouká silný vítr, který mě tlačí do protisměru. Takže jedu rovně s řídky vytočenými doprava, okolojedoucí nákladáky mě důkladně sprchují vodou z kaluží na krajnici, kapky mě bičují přes obličej, všechno už mám mokré, zplihle to na mě visí a mám hrůzu ze zimy, která se na mě vrhne, jakmile zastavím. Na hřebeni kopce mě dohání oko bouřky, které kolem mě dosud jen kroužilo jako sup, čekající na moment, kdy to vzdám. Déšť je tak silný, že vidím sotva na několik metrů dopředu, a když se zpoza té mokré opony vyřítí auto, jen tak tak stíhám reagovat. Blesky šlehají všude okolo a na pustém hřebeni jsem snadným cílem. Mám strach a očima hypnotizují horizont a snažím se ho přimět, aby mi zjevil vesnici, která už přece nemůže být daleko. Jsem odhodlaný zaplatit deset euro za nocleh, za místo, kde se budu moct osprchovat a osušit, rozpočtu navzdory. Jak minuty na dešti ubíhají, přihazuju na dvacet, a chvíli potom už jsem ochotný dát cokoliv.

Konečně jsem v Radicofani, ale venku samozřejmě není nikdo, koho bych se mohl na nocleh zeptat. Sleduji jediné projíždějící auto, které zastavuje před místní samoškou. Zastavuju taky, před vchodem mrznu a odkapávám, ve snaze vzbudit soucit a vyloudit si pozvání domů, ale nikdo nereaguje. Hotel *La Torre*, který jsem objevil nedaleko samošky, je zavřený – sezona, pokud v téhle díře vůbec nějaká byla, je už dávno pryč. Zmrzlý na kost, neschopný znovu nasednout na promočené sedátko, tlačím kolo skrz úzké strmé uličky směrem ke kostelu. U dveří baru na náměstí před kostelem visí znak hole, symbol poutníků na cestě Via Francigena do Říma. Vejdu dovnitř a ptám se, kde můžu přespat. Za pět minut přichází rozložitý, holohlavý mnich v kapuci a s velkým svazkem klíčů v ruce mi pokyne, abych ho následoval. Otevírá budovu přistavěnou ke kostelu z pravé strany a po dřevěných schodech mě vede nahoru, kde se

v podkroví skrývá poutnická noclehárna s teplou sprchou, kuchyní a pohodlnou postelí. Holt v těch nejtěžších chvílích se vždycky objeví to nejzajímavější.

XI

CO BYCH TI MĚL ŘÍCT O VĚČNÉM MĚSTĚ? Nejradši bych Tě vzal za ruku a všechny ty úzké uličky a prosvětlené bulváry s tebou prošlapal. Na popis všeho, co mi Věčné město ukázalo, mám ale moc málo slov. Příklad do mých snů a ukážu ti stoly prostřené červenobílými kostkovanými ubrusy, sochy ukazující k Andělskému hradu, fresky v kostele Santa Maria del Popolo, bleší trh na Corso di Francia, prázdnou fontánu di Trevi, do které lidi přesto házejí drobné, pulzující nábřeží Tibery a panorama města z vyhlídky na Piazza Garibaldi. Budeme se snažit sevřít těsně dlaně a zachytit vetchý zbytek křesťanské mystiky na Svatopeterském náměstí ve Vatikánu, budeme ostřit do dálky na monumentální sochu Viktora Emanuela na Piazza Venezia, koupíme si víno a vypijeme ho pod bělostným Neptunem na Piazza Navona. Ve staré pekárně nedaleko Collossea si koupíme ještě teplou focacciu a barbarsky, bez řezání ji budeme hltat pod zraky padlých gladiátorů. Než padne tma, budeme obdivovat dokonalost nebes skrze díru ve střeše Pantheonu a pak pohladím Tvoje vlasy a ten nebeský prach nechám u nohou Rafaelovy hrobky, aby nezapomněl, co je to krása. Objednáme si špagety a silné, hutné červené víno z Puglie a v houstnoucí tmě budeme pozorovat světla všech těch malých Fiatů a skútrů brázdících teplou římskou noc. Ať budeme pak, láskyplně ovínění, spát kdekoli, věz, že to bude pod třemi zmuchlanými bělostnými prostěradly a jednou dekou, v pokoji s pestrobarevnými dřevěnými okenicemi.

XII

ZPÍVAL JSEM S ANDĚLI NA BALUSTRÁDĚ BAZILIKY SV. PETRA VE VATIKÁNU, nechal na sebe svítit polední slunce otvorem v kupoli Pantheonu, okusil divokou krásu špinavé a živočišné Neapole a přešel podruhé Apeniny. Tentokrát ze západu na východ, kde se přede mnou rozprostřely rozlehlé olivové háje Basilicaty a Apuglie. Sedmnáctého listopadu, se dvěma tisíci kilometrů v nohách, jsem se zastavil ve městě Altamura, kde mi rodina Creanzových, vlastníci sedm set olivovníků, nabídla za pomoc při sklizni byt a stravu. A tak se Altamura, *città del pane*, italské město chleba, stala na celý další měsíc mým novým domovem.

XIII

VSTÁVALO SE V ŠEST, na snídani omeleta, rajčata, bábovka, sušenky a výborná káva, v sedm jsme už byli v autech a jeli za město ke stromům. Pracovalo se až do setmění, s hodinovou pauzou na úžasný oběd, který jsme si prostřeli přímo tam, kde jsme zrovna skončili: ubrus se položil na dvě převrácené bedny, posedali jsme si okolo na přepravky a vytáhla se velká bedna s jídlem, kam nám *nonna* vždycky přichystala hostinu alespoň o třech chodech, k tomu láhev kávy, dvě karafy s vínem, křupavý čerstvý chleba a džbán domácího olivového oleje.

Každý večer jsme pak naložili dodávku jednou až dvěma tunami oliv, které jsme ten den očesali, a jeli do lisu, odkud jsme si pak za tři dny mohli svoji práci, přeměněnou v tekuté zlato, vyzvednout a okamžitě si ochutit večeri, která byla vždycky zlatým hřebem dne.

Celá rodina (tři generace Creanzů a sedm dobrovolníků jako já) zasedneme společně k velkému stolu, až si sedne i *nonno*, *nonna* odříká modlitbu, naleje se víno a už se nesou špagety (*primo*)! Následuje *secondo*, což je většinou maso nebo ryba, ale taky třeba focaccia nebo chobotnice. Dál